

Suomen koulu- ja opiskeluterveyden yhdistys Skooppi ry:n kannanotto

Opiskeluhoitopalvelujen henkilöstön sijoittuminen uudessa sote-mallissa

Suunnitelma opiskeluhoitopalvelujen koko henkilöstön sijoittumisesta tulevassa sote-organisaatiossa maakuntahallinnon alaisuuteen on herättänyt runsaasti keskustelua. Voimakkaasti eriäviä mielipiteitä on esitetty erityisesti koulupsykologien ja kuraattorien sijoittumisesta joko maakuntahallinnon tai kuntien opetustoimen palvelukseen.

Suomen koulu- ja opiskeluterveyden yhdistys Skooppi haluaa esittää vahvan tukensa kaikkien opiskeluhoitopalvelujen siirtymiselle maakunnan järjestämävastuulle ja palvelujen tarjoamiselle yhtenäisenä kokonaisuutena.

Oppilas- ja opiskelijahuoltolain mukaan opiskeluhoitotyö jaetaan yksilökohtaiseen ja yhteisölliseen. Painopistettä pyritään siirtämään yhteisölliseen, ennaltaehkäisevään työhön. Ajatuksena on, että yhteisölliseen opiskeluhoitotyöhön panostaminen vähitellen vähentää yksilökohtaisen työn tarvetta. Yksilökohtainen opiskeluhoito on kuitenkin edelleen välttämätön osa opiskeluhoitopalveluja. Lasten ja nuorten tulee saada tarvitsemaansa henkilökohtaista apua ja tukea viivytyksettä omissa oppilaitoksissaan monialaisena palvelukokonaisuutena.

Parhaimmillaan yksilökohtainen opiskeluhoito muodostaa lasten, nuorten ja perheiden näkökulmasta kokonaisuuden, joka toimii tiiviinä verkostona tuoden jokaisen ammattilaisen osaamisen heidän tuekseen. Etenkin lasten ja nuorten näkökulmasta hajanainen opiskeluhoito aiheuttaa luukulta toiselle siirtämistä, vaikeaa saavutettavuutta ja epätietoisuutta, kenen puoleen voi pulmissaan kääntyä. Maakunnan järjestämät ja palvelulaitoksessaan tuottamat opiskeluhoitopalvelut antavat mahdollisuuden tarjota palveluja yhtenä kokonaisuutena. Tämä rakenne voisi toivottavasti tulevaisuudessa mahdollistaa myös opiskeluhoitopalvelujen yhteiset potilas- ja asiakasasiakirjat, mikä olisi välttämätöntä työn sujuvoittamiseksi ja lasten ja nuorten edun toteutumiseksi.

Tällä hetkellä noin neljänneksessä kunnista kuraattorit ja puolessa koulupsykologit työskentelevät jo sosiaali- ja terveystoimen alaisuudessa, kuitenkin osana kouluyhteisöä ja osallistuen aktiivisesti yhteisölliseen työhön. Kaikkien palvelujen siirtyminen soiteen ei tarkoita palvelujen siirtymistä pois kouluista, vaikka tällaisia uhkakuvia on luotu.

Myös koulu- ja opiskeluterveydenhuolto osallistuu vahvasti yhteisöllisen opiskeluhoitopalvelun toteuttamiseen, vaikkakin suurin osa työstä on yksilökohtaista. Henkilöstö kuuluu kunnissa sosiaali- ja terveystoimen alaisuuteen, mutta se ei ole estänyt kiinnittymistä koulun arkeen, koska palvelut on aina tarjottu kouluissa ja oppilaitoksissa, kuten on ajatuksena tulevassakin organisaatiossa.

Mallissa, jossa opiskeluhoitopalvelujen henkilöstö on hallinnollisesti hajallaan, ei voida estää rajapinnan muodostumista opiskeluhoitopalvelujen sisään. Etenkin yksilökohtainen työ on tässä tilanteessa haavoittuvainen. Palvelujen horisontaalinen integraatio vaikeutuu. Samalla vaikeutuu myös vertikaalinen integraatio esim. erikoissairaanhoidon suuntaan eikä lasten ja nuorten perus- ja erityispalveluja ole mahdollista suunnitella yhteen sovitettuna kokonaisuutena.

Maakunnan alueella, etenkin pienissä kunnissa sijaitsevilla kouluilla ja oppilaitoksilla, on vaikea taata tasavertaisia ja -laatuisia opiskeluhoitopalveluja, mikäli osa palveluista järjestetään kunnassa ja osa maakunnassa.

Mainittakoon vielä, että mikäli suurin osa koulupsykologien työpanoksesta on tarkoituksenaan käyttää koulujen ja oppilaitosten yhteisölliseen työhön, tarvitaan opiskeluhoitotyöhön muita mielenterveystyön ammattilaisia psyykkistä apua tarvitsevien lasten ja nuorten tueksi. Matalan kynnyksen mielenterveyspalvelujen tarve on suuri ja nopealla, varhain annetulla tuella voidaan säästää paljon inhimillistä kärsimystä ja ehkäistä oppimisen ongelmia sekä syrjäytymistä.

Kaikkien opiskeluhoitopalveluiden järjestäjänä maakunnalla olisi mahdollisuus rakentaa integroitu, lasten ja nuorten tarpeet huomioiva opiskeluhoitopalvelukokonaisuus. Opiskeluhoitopalveluja tuottamaan tarvitaan kouluihin ja oppilaitoksiin yhtenäinen, monialainen tiimi.

Suomen koulu- ja opiskeluterveyden yhdistys Skooppi ry:n hallitus

Kristina Kunttu, LT, dos, nuorisolääketieteen erityispätevyys, Skoopin puheenjohtaja

Merja Saarinen, LL, lastentautien erikoislääkäri, lasten ja nuorten lääkäri

Kaarina Järvenpää, LL, yleislääketiet. el, lastenneuvola- ja kouluterveydenhuoltotyön erityispätevyys

Marke Hietanen-Peltola, LT, yleislääketiet ei, lastenneuvola- ja kouluterveydenhuoltotyön erityispätevyys

Hannele Kallio, LL, yleislääketiet. erikoislääk., lastenneuvola- ja kouluterveydenhuoltotyön erityispätevyys

Annukka Vuorinen, EHL, ylihammaslääkäri

Leena Paaskunta, kouluterveydenhuollon osastonhoitaja

Noora Seilo, LL, opiskeluterveydenhuollon vastaava lääkäri

Anneli Ignatius, LL, neuvola- ja koululääkäri

Tytti Ilkka, LL, yleislääketieteen erikoislääkäri, koulu- ja opiskeluterveydenhuollon lääkäri

Terhi Laatikainen, LL, työterveys- ja yleislääkäri